

Frustuna hembygdsförening bildades 1936 och har Gnesta i Frustuna socken med omnejd som verksamhetsområde. Till pionjärerna hörde bl.a. adjunkt Thomas Grahn. Ändamålet med föreningen skulle vara att "bland bygdens folk väcka och utveckla intresset för och kärleken till den gemensamma hembygden samt väcka förståelse för dess natur- och kulturvärden.

De första årens verksamhet blev trevande, föreningen hade svårt att finna ett bra arbetsprogram. Men en sak var man överens om, nämligen att skaffa en hembygdsgård och därigenom även rädda några äldre byggnader. Man såg med avund på grannsocknen Björnlunda som fortfarande hade ett relativt stort antal äldre byggnader bevarade. I Gnesta hade expansionen och rivningarna under 1800-talets slut och seklets början gått mycket snabbt i samband med järnvägens ökande betydelse.

Hembygdsgårdens första invigning

I juni 1942 kunde Frustunas hembygdsförening inviga Hembygdsgården, som låg på den centralt belägna Gnestahöjden i Gnesta. Föreningen hade flyttat dit en parstuga, som man köpt för 75:-, och en loftstuga med svalgång, båda från Hagen i Björnlunda samt en bod och en liten visthusbod. I byggnaderna hade man ställt ut föreningens ca 800 föremål. Efter invigningen fick föreningen motta ytterligare gåvor från personer i Frustuna och kringliggande socknar och i början av 1950-talet hade samlingarna fördubblats. Men föreningen hade även andra för sin tid ovanligt framsynta mål: "Hembygdsföreningen planerar, om medel därtill kan anskaffas, en genomfotografering av ortens byggnadsbestånd, varvid även den moderna bebyggelsen skall beaktas" (1943).

Nedgång och flyttning

Trots detta stagnerade verksamheten under 1950- och 1960-talen. Hembygdsgården stod outnyttjad och visades sällan. 1968 uppstod ytterligare problem då Frejaskolan skulle byggas ut och hembygdsgården måste flytta från Gnestahöjden. Samlingarna fick i all hast packas ner och magasineras. Husen monterades inte ner, utan flyttades i ett stycke den kilometerlånga vägen till den s.k. "Gästgivargårdsplatån".

Hembygdsgårdens andra invigning

Arbetet med att ställa i ordning den nya hembygdsgården blev mödosamt. Arbetet med föremålssamlingarna hade legat i träda i många år och man var tvungen att inventera föremålen och även restaurera en del.

I samband med flyttningen till Gästgivargårdsplatån fick föreningen även disponera det gamla gästgiveriet och ett uthus som ligger granne med den nya hembygdsgården. Gästgiveriet som tillhör Gnesta äldsta bevarade bebyggelse, var i bruk så sent som 1959.

I september 1974 kunde Frustuna hembygdsförening med ordföranden Liisa Gustafsson i spetsen återinviga hembygdsgården. Föreningen har ordnat samlingarna och de visas både i parstugan, loftboden och visthusboden. I Gästgiveriets bottenvåning har man arrangerat olika utställningar liksom i övre våningen, I Gästgiveriets uthus har man ställt ut målaremästare Ekstrands verktyg och prover. Vidare har man bl.a. rekonstruerat en handelsbod och gjort en liten utställning om lottor. Genom gåvor och smärre inköp har samlingarna utökats och består idag av ca 2 500 föremål.

Övriga aktiviteter

Varje år firas traditionsenligt valborgsmässoafton och midsommarafton vid hembygdsgården. Under sommaren hålls både ekumenisk gudstjänst och missionsafton. Under några år har man ordnat studiecirkelar bl.a. kring spinning och linberedning och temat "Känn din kommun". Hembygdsföreningen har kontakt med flera andra föreningar på orten. Bl.a. hyr man ut parstugan för sammankomster. Föreningen deltar även i skolans temadagar med filmvisning och demonstration av föremål ur samlingarna. Många skolklasser och förskolegrupper besöker också hembygdsgården.

Grindviks kvarn

I slutet av 1970-talet diskuterades vad som skulle ske med Grindviks kvarn som var i dåligt skick. Kvarnen ligger efter en grävd kanal mellan Sticksjön och dess utlopp i Likstammen i Frustuna socken.

Kvarnen byggdes i början av 1870-talet och består av en delvis timrad kvarnbyggnad i två våningar med tillhörande vattenhjul och vattenränna av trä.

Grindviks kvarn är utrustad med två stenpar, ett för malning av vete och ett för malning av råg och s.k. gröpning av fodersäd samt sikt. I kvarnen finns också en kvarnkammare med eldstad bevarad.

Liksom för många andra bygdekvarnar minskade malningen under 1920-talet, men Grindviks kvarn var i drift ända till 1967. Efter nedläggningen förföll kvarnen.

Frustuna hembygdsförening ville att kvarnen skulle bevaras. På initiativ av kvarnens ägare, hembygdsföreningen, Södermanlands museum och Nyköpings kommun kunde en omfattande restaurering genomföras som statligt beredskapsarbete. Bl.a. byggdes en ny vattenränna och ett helt nytt kvarnhjul. Kvarnen återinvigdes 1980 och hembygdsföreningen ansvarar idag för underhåll och tillsyn. Vid den årliga kvarndagen kan också ses hur man mal mjöl i en vattendrivenkvarn, eftersom kvarnen är återställd i helt brukbart skick.